

PUHEMIESNEUVOSTON EHDOTUS 2/2003 vp

Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi valtiontilintarkastajien johtosäännön 17 §:n muuttamisesta

EHDOTUKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Puhemiesneuvosto ehdottaa valtiontilintarkastajien johtosäännön 17 §:n muuttamista. Valtiontilintarkastajien perustehtävien hoitamiseksi toimikausijaon siirtymävaiheessa ja pyrittäessä jatkuvan valvonnan tavoitteeseen pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vaalikaudelle 2003—2007 valituille valtiontilintarkastajille maksetaan palkkio vuoden 2004 alusta. Vuosik-

si 2000—2003 valitut valtiontilintarkastajat jatkaisivat tehtävässään voimassa olevan sääntelyn mukaisesti antaen kertomuksensa vielä vuodelta 2003.

Päätös johtosäännön muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Lainsäädäntö

Voimassa oleva valtiontilintarkastajien johtosääntö (745/2000) säädettiin puhemiesneuvoston ehdotuksen pohjalta (PNE 2/2000 vp). Uusi johtosääntö tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2000. Eräiden muiden muutosten ohella johtosäännöllä uudistettiin valtiontilintarkastajien toimikausien vaihtuminen siten, että se vastaa kansanedustajan toimikauden eli vaalikausien mukaista jakoa.

Aikaisempi johtosääntö perustui tilivuosi pohjaiseen tarkastukseen, jossa valvonta kohdistui selkeästi yhteen tilivuoteen. Valtiontilintarkastajat valittiin vuoteen 1992 asti vuodeksi kerrallaan ja sen jälkeen neljän vuoden jaksoiksi.

Sääntely merkitsi sitä, että eduskunnan valittua valtiontilintarkastajat vaalikauden alussa nämä joutuivat odottamaan työnsä aloittamista siihen asti, kunnes aikaisemmat valtiontilintarkastajat luovuttivat seuraavan vuoden lopulla edellistä vuotta koskevan kertomuksensa. Näin eduskunnassa oli aina vaalikauden alkaessa samaan aikaan valittuna kahdet eri valtiontilintarkastajat.

Toimikausien vaihtumiseen liittyvä epäkohta poistui, kun valtiontilintarkastajana toimiminen kytkettiin selkeästi edustajantoimeen. Nyt valtiontilintarkastajat valitaan muiden vaaleilla valittavien toimielinten tapaan vaalikauden alussa tehtävänsä. Valtiontilintarkastajien johtosäännön 1 §:n mukaan valtiontilintarkastajan toimikausi alkaa, kun eduskunta on hänet tähän tehtävään valinnut, ja tehtävä päättyy vaalikauden päättyessä. Samanaikaisesti kertomusmenette-

lyä on pyritty uudistamaan luopumalla tiettyyn varainhoitovuoteen perustuvasta jälkikäteisestä tarkastelusta ja siirtymään jatkuvan valvonnan suuntaan. Valtiontalouden tarkastusviraston siirtyminen eduskunnan yhteyteen vuoden 2001 alusta on mahdollistanut osaltaan tämän kehityksen selkeyttämällä valvonnan ja tarkastuksen välistä työnjakoa.

Valtiontilintarkastajien johtosäännön 17 §:n mukaan vuosiksi 2000—2003 valitut valtiontilintarkastajat antavat kertomuksensa vielä vuodelta 2003. Heille maksetaan tällä perusteella palkkio vuoden 2004 loppuun. Vastaavasti kuluvalle vaalikaudelle 2003—2007 valittujen valtiontilintarkastajien toimikausi alkaa vuoden 2004 alusta, mutta johtosäännön mukainen palkkio maksetaan heille vasta 1 päivästä tammikuuta 2005.

Nykytilan arviointi

Valtiontilintarkastajien johtosäännön voimaantulon siirtymäaika jatkuu toimikausijaon osalta edelleen. Vuotta 2004 voidaan pitää ylimenokautena siirryttäessä uuteen vaalikauden mittaiseen toimikausijakoon. Samana ajankohtana irtaudutaan varainhoitovuoteen sidotusta, jälkikäteisestä tarkastelusta ja siirrytään jatkuvaan valvontaan. Johtosäännön 1 § korostaa osaltaan mainittua valvontatoimen muutosta, kun siinä säädetään valtiontilintarkastajan toimikaudeksi vaalikausi. Jatkuvan valvonnan tavoite mainittiin johtosääntöuudistuksen yhteydessä vuonna 2000, mutta siltä osin ei ehdotettu uutta sääntelyä.

Jatkuvaan valvontaan siirtyminen merkitsee käytännössä sitä, että vuoden 2004 aikana valmisteltaessa edellistä vuotta koskevaa kertomusta on ryhdyttävä hoitamaan kuluvaan vuoteen kohdistuvaa valvontatyötä. Edessä olevan toimikauden suunnittelu ajoittuu samaan ajankohtaan. Valtiontilintarkastajien perustehtävien hoitaminen tarkoituksenmukaisella tavalla edellyttää, että vaalikaudelle 2003—2007 valitut valtiontilintarkastajat voivat aloittaa työnsä jo edellisten valtiontilintarkastajien toimikauden viimeisen vuoden aikana. Näin voidaan luoda val-

tiontilintarkastajien toimen hoitamiselle ja toiminnan uudistamiselle parhaat edellytykset kuluvalle ylimenokaudella.

2. Ehdotuksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Ehdotuksella pyritään järjestämään valtiontilintarkastajien toimikausien taitekohdan ja valvontatoimen kehittämisen siirtymäkausi voimassa olevaa sääntelyä tarkoituksenmukaisemmalla tavalla. Valvontatoimen uudistaminen on luontevinta järjestää säädöstasolla toimikausijaon siirtymäajan kuluessa vuoden 2004 aikana. Valtiontilintarkastajien johtosäännön 17 §:n siirtymäsäännöksiin ehdotetaan näin ollen muutosta, jonka mukaan johtosäännön mukainen palkkio maksettaisiin vaalikaudelle 2003—2007 valituille valtiontilintarkastajille vuoden 2005 sijasta jo vuoden 2004 alusta. Muutos merkitsee sitä, että vuonna 2004 valtiontilintarkastajien palkkio tultaisiin maksamaan samanaikaisesti kahdelle eri toimikaudelle valituille valtiontilintarkastajille.

Kuluvalle vaalikaudelle 2003—2007 valitut valtiontilintarkastajat aloittaisivat näin jo vuoden 2004 alusta tuohon vuoteen kohdistuvan valvontatyönsä suunnittelun ja ohjauksen samoin kuin vaalikaudelle ajoittuvan toimintansa suunnittelun. Heidän osalleen tulee myös valtiontilintarkastajien valvontatoimen kehittämisen arviointi selvitysmies Jouni Vainion ehdotusten ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta (Valtiontalouden parlamentaarisen valvontatoimen vahvistaminen; Selvitysmies Jouni Vainion ehdotus 31.1.2003). Tämä liittyy pyrkimykseen vahvistaa parlamentaarisen valtiontalouden valvonnan asemaa ja merkitystä.

Siirtymäsäännöksiä ei muutettaisi muilta osin, joten vuosille 2000—2003 valitut valtiontilintarkastajat laativat vuotta 2003 koskevan kertomuksensa vuoden 2004 aikana suorittaen vielä tarpeelliset tarkastuskäynnit keväällä 2004. Muutoksen toimeenpanossa ja uusien valtiontilintarkastajien aloittaessa työnsä tavoitteena on edetä siten, että eri toimikausille valituilla valtiontilintarkastajilla on vuonna 2004 oma tarkoituksenmukainen ja perusteltu tehtäväkentän-

sä. Myös kuluvalle vaalikaudelle valitut valtiontilintarkastajat antaisivat kertomuksensa eduskunnalle vuoden 2004 aikana.

Valvontatoiminnan järjestäminen uusien valtiontilintarkastajien ryhtyessä tehtäväänsä edellyttää molemmille vaalikausille valittujen valtiontilintarkastajien yhteistyötä. Lisäksi valtiontilintarkastajien kanslian työn järjestäminen vaatii suunnitelmallisuutta, jotta voidaan turvata molempien valtiontilintarkastajien valvontatyön käytännön edellytykset vuoden 2004 aikana. Tarkoitus on hyödyntää ennen muuta ulkopuolisiin tilaustukimuksiin perustuvaa toimintamuotoa, jota on kehitetty viime vuosina valvontatoimen osaksi.

3. Ehdotuksen vaikutukset

Ehdotuksen vaikutukset ovat taloudellisia ja johtuvat palkkion maksamisesta vaalikaudelle 2003—2007 valituille valtiontilintarkastajille

vuotta aiemmin kuin valtiontilintarkastajien johtosäännössä säädetään. Valtiontilintarkastajien johtosäännön mukainen palkkio maksettaisiin siten vuoden 2004 aikana samanaikaisesti kaksille eri valtiontilintarkastajille. Yhteensä valtion menot lisääntyisivät ehdotuksen johdosta 62 300 eurolla.

4. Ehdotuksen valmistelu

Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi valtiontilintarkastajien johtosäännön 17 §:n muuttamisesta on valmisteltu vaalikaudelle 2003—2007 valittujen valtiontilintarkastajien tekemän esityksen pohjalta virkatyönä eduskunnan keskuskansliassa. Mainittakoon, että eri kausille valitut valtiontilintarkastajat ovat valmistelun kuluessa neuvotelleet keskenään vuoden 2004 valvontatoimen tehtävien järjestämisestä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Valtiontilintarkastajien johtosääntö

17 §:n 6 momentti. Valtiontilintarkastajien johtosäännön 17 § sisältää säännökset valtiontilintarkastajien johtosäännön voimaan tullessa noudatettavista menettelyistä valtiontilintarkastajien toimikausien vaihtuessa. Pykälän 3 momentin mukaan vuosiksi 2000—2003 valittujen valtiontilintarkastajien toimikausi päättyy 31.12.2004. Heihin ei siten sovelleta johtosäännön 1 §:n peruslähdekohtaa, jonka mukaan valtiontilintarkastajien toimikausi on sidottu vaalikauden alkamiseen ja päättymiseen. Mainitut valtiontilintarkastajat valmistelevat näin kertomuksen vielä vuodelta 2003, ja heille maksetaan palkkio vuoden 2004 loppuun saakka. Tähän sääntelyyn ei ehdoteta muutoksia.

Johtosäännön 17 §:n 5 momentin mukaan vaalikaudeksi 2003—2007 valittavien valtionti-

lintarkastajien toimikausi alkaa vuoden 2004 alussa ja päättyy vaalikauden päättyessä. Pykälän 6 momentin mukaan heille maksetaan kuitenkin palkkio 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen. Säännös ehdotetaan muutettavaksi niin, että vaalikaudelle 2003—2007 valituille valtiontilintarkastajille maksetaan johtosäännön mukainen palkkio vuoden 2004 alusta edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä.

Ehdotukseen sisältyy lisäksi tavanomainen voimaantulosäännös.

Edellä sanotun perusteella puhemiesneuvosto eduskunnan työjärjestyksen (40/2000) 6 §:n 1 momentin 9 kohdan nojalla ehdottaa,

että valtiontilintarkastajien johtosäännön 17 § muutetaan seuraavasti:

Eduskunnan päätös

valtiontilintarkastajien johtosäännön 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 52 §:n 2 momentin nojalla, *muutetaan* 20 päivänä kesäkuuta 2000 annetun valtiontilintarkastajien johtosäännön (745/2000) 17 §:n 6 momentti seuraavasti:

17 §

Siirtymäsäännökset

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2004.

Vaalikaudeksi 2003—2007 valittaville val-
tiontilintarkastajille maksetaan palkkio 1.1.2004
lukien.

Helsingissä 23 päivänä syyskuuta 2003

Paavo Lipponen
Eduskunnan puhemies

Seppo Tiitinen
Eduskunnan pääsihteeri